

UN EMPORDANÈS A LA CORT DE HASSAN II

VICENÇ MARMANEU VA PORTAR LES CÒRRIDES DE TOROS AL MARROC

A Catalunya, l'1 de gener de l'any vinent les curses de braus passaran legalment a la història. Acabarà així, al Principat, una tradició eminentment espanyola que en altres èpoques també va entusiasmar molts catalans. Un d'ells va ser Vicenç Marmaneu, un empordanès que va fer viure les jornades taurines més glòries al Marroc.

JORDI CARRERAS > TEXT

FONS PEPITA ALECH MARMANEU > FOTOS

Vicenç Marmaneu i Gómez va néixer el 1913 a Pont de Molins, Alt Empordà, en el si d'una família molt humil que havia arribat de la Vajol alguns anys abans. El seu pare era fill de Llers i feia de carrabiner, i la mare era originària d'un poble de la província de Sòria. Van tenir cinc fills; Vicenç va ser el segon. Tant ell com el seu germà gran, Joan, aviat van despuntar respecte de la resta de germans i dels altres joves del poble pel seu atreviment i confiança en si mateixos, que feien que tinguessin aspiracions d'anar molt més enllà d'allò a què per condició i extracte social semblaven predestinats. En aquell temps, l'ascensor social no funcionava com avui, i els que naixien en una família pobra i en un poble petit com Pont de Molins no era fàcil que poguessin prosperar gaire.

Ni Vicenç ni el seu germà Joan no van heretar dels seus pares la voluntat de sacrifici i abnegació per treballar en les feines més esforçades, que van ser les primeres que els va tocar fer quan tot just eren uns vailets. Els que els van conèixer expliquen que sempre miraven de fer-se els ornis, i si calia treballaven malament expressament perquè els fessin fora aviat i així poder anar a jugar o a fer el mandra i somiar. Ja una mica més grans, quan van haver de prendre's més seriosament la vida, la seva actitud va canviar.

Ni Vicenç ni el seu germà Joan no van heretar dels seus pares la voluntat de sacrifici i abnegació per treballar en les feines més esforçades

>> *Vicenç Marmaneu, a l'esquerra, dret, al costat d'un jove sense identificar.*

Perpinyà i Casablanca

El 1929, quan tenia setze anys, Vicenç Marmaneu va anar a Perpinyà a treballar de carnisser, un ofici que ja havia començat a aprendre a Pont de Molins. Quatre anys després en va tornar per fer el servei militar, i quan el va acabar va tornar a marxar cap a la capital del Rosselló, on va muntar una empresa de transports i es va casar amb una noia, Simone. La cosa anava prou bé fins que al cap d'uns anys, quan ja eren

pares d'una nena anomenada Maria Helena, Vicenç va enxampar la seva dona al llit amb un altre. Com passa de vegades en aquests casos, el barri n'anava ple i el principal afectat va ser l'últim d'assabentar-se'n. Quan li van arribar els rumors, va dir a la seva dona que se n'anava tres dies fora de Perpinyà i el mateix vespre es va presentar per sorpresa a casa seva i va certificar la infidelitat. Expliquen que es va muntar un bon sidral i que Marmaneu va deixar l'amant tancat al balcó.

De resultes d'aquest fet, el matrimoni se'n va anar en orris i Vicenç va decidir que havia arribat el moment de fer un tomb a la seva vida i marxar cap a Casablanca. La ciutat més gran i capital econòmica del Marroc estava dins del protectorat francès i aleshores era una urbs cosmopolita i atractiva pels que tenien un esperit aventurer com Vicenç Marmaneu, que a més tenia un notable do de gents. Corria l'any 1951, feia sis anys que la Segona Guerra Mundial havia acabat i en aquells moments el protectorat francès del Marroc oferia més oportunitats que la mateixa metròpoli.

Gerent de Les Arènes

Marmaneu va anar a Casablanca amb la intenció de muntar-hi corrides de toros. Sabia de l'existència dels Castella, una família instal·lada al Marroc des del segle XIX, molt aficionada a les curses de braus i propietària d'una rudimentària plaça de toros de fusta. Les corrides al Marroc es remunten al principi del segle passat, i la plaça de Casablanca, que segons algunes fonts data del 1913 i segons altres del 1921, ja havia estat escenari d'algunes corrides, però de manera molt i molt esporàdica, sense programació fixa i sense que hi hagués lidiat mai cap torero de categoria.

Marmaneu i el francès Paul Barrière van ser nomenats gerents de la nova plaça que es va construir en el mateix terreny on hi havia l'antiga. L'empordanès era aficionat als toros i tenia coneixença amb Domingo Dominguín, torero retirat, pare i representant de toreros fins a la seva mort, el 1958. Barrière també formava part del món de la tauromàquia i estava més introduït que el seu soci en l'àmbit de la gestió, ja que era president

>> *Marmaneu, de jove i amb gorra.*

>> *Vicenç Marmaneu, a la dreta de la foto, acompanyat d'un home sense identificar.*

La Corrida, avui

Avui el restaurant La Corrida és com una mena de museu kitsch d'aquella època, ranci i entra-nyable alhora, però s'ha sabut reconvertir a l'època actual. Ha incorporat les tapes a la seva oferta culinària, la música que hi sona està adaptada als nous temps i d'alguna manera continua present en la modernitat de Casablanca, per la qual cosa diverses guies de viatges en fan esment. La ressenya més extensa apareix a la guia Trotamundos d'Anaya Touring Club, que el classifica entre els restaurants de preu mitjà –uns 14 euros de mitjana–, n'esmenta l'omnipresència de Malika Labiad, tant a la sala com als fogons, i destaca «l'excel·lent paella» que ofereix el local. Com que continua sent un establiment clarament enfocat als turistes i als estrangers residents a Casablanca, pel ramadà no tanca portes. Això va fer que tres anys enrere fos denunciat a les autoritats pels partidaris d'un islam més estricte, que volien que tanqués. Les autoritats però, van desestimar la denúncia. Per ara, La Corrida sembla que encara té corda.

>> Interior del restaurant La Corrida, actualment.

>> Començant per l'esquerra, Vicenç Marmaneu és el segon de cara, en una festa.

de les empreses taurines de França. El 8 de març de 1953, dos anys després d'arribar Vicenç Marmaneu a Casablanca, van inaugurar la plaça Les Arènes amb una corrida en què Jesús Córdoba, José María Martorell i El Calerito van torejar animals de la ramaderia de Matías Bernardos i Sánchez Fabrés. En la primera temporada van programar cinc curses i tres *novilladas picadas*. Van ser tot un èxit, una explosió de l'afició a la tauromàquia que va propiciar el moment més àlgid que han viscut mai les curses de braus a Casablanca en particular i al país magrebí en general.

Aleshores hi havia molts francesos i espanyols al Marroc, com a conseqüència de l'ocupació compartida entre les dues metròpolis, fet que indiscutiblement va contribuir a aquest èxit de manera determinant. Per fer-nos una idea de la força que tenien aleshores els espectacles taurins només cal esmentar que a l'agost de 1950 s'havia inaugurat

Per les taules de La Corrida hi va passar el bo i millor que visitava el Marroc: Josephine Baker, Brigitte Bardot, Charles Aznavour, Jacques Brel...

la plaça de Tànger, amb una capacitat d'unes tretze mil persones, construïda en un temps rècord per l'època –catorze mesos– i amb un cost de dotze milions de pessetes. La de Casablanca era d'una capacitat similar i quedava petita cada vegada que hi havia corrida. Un any després, el 25 de març de 1954, Barrière i Marmaneu van reobrir i gestionar la plaça de toros d'Orà, a Algèria –aleshores també colònia francesa–, on no s'havia celebrat cap corrida des del 1936.

Segona dona i restaurant: Solange Masselis i la corrida

Per aquells anys Vicenç Marmaneu va trobar una nova companya en la seva vida: Solange Masselis, una noia francesa nascuda a Tourcoing, una població de dimensions semblants a Girona, pròxima a la frontera belga. Solange va estudiar a Lille i durant la Segona Guerra Mundial va ser institutriu en una escola. Les bombes alemanyes van causar una massacre de nens a la seva classe. Després de l'alliberament de França es va exiliar breument i en retornar va ser empresonada per poc temps per haver fet de llevadora a dones franceses «de perfil massa alemany». Segons sembla, les acusacions van ser fruit del complex de culpabilitat de la França alliberada després del col·laboracionisme durant

>> Vicenç Marmaneu, a la dreta de la foto; al seu costat, el seu soci, Paul Barrière, rebent a peu d'avió els toreros Domingo Ortega, a qui Barrière dóna la mà, i Dámaso Gómez, l'11 de novembre de 1953.

l'ocupació alemanya. Incòmoda amb aquesta situació, Masselis va optar per canviar d'aires una temporada i va respondre un anunci de *Le Monde Médicale* en el qual se sol·licitava una assistent quirúrgica a Casablanca per treballar a la clínica Les Palmiers. Va arribar a la ciutat magrebina la mitjanit de l'1 de juliol de 1950, en ple ramadà, amb la intenció d'estar-s'hi un any, però s'hi va acabar quedant per sempre. Quan es van inaugurar Les Arènes a Casablanca hi va anar a treballar com a assistent quirúrgica i, paradoxes de la vida, tot i que detestava les corrides pel patiment que comporten als toros, es va acabar enamorant i casant amb Vicenç Marmaneu.

Tres anys després de la posada en funcionament de Les Arènes, el 1956, l'any en què el Marroc va assolir la seva independència i van acabar formalment les ocupacions francesa i espanyola, Marmaneu i Masselis van comprar el

restaurant Les Palmiers i li van canviar el nom pel de La Corrida. De seguida va esdevenir el local de moda i més animat de Casablanca, estretament vinculat a l'auge de l'afició per les curses de braus. El restaurant simulava ser una plaça de

La relació entre l'empordanès i Hassan II era estreta fins al punt que quan el monarca alauita li encarregava un àpat, deixava a Marmaneu la seva avioneta particular i la seva tripulació per anar fins a Màlaga

>> Imatge de la plaça de Les Arènes de Casablanca, avui ja enderrocada.

toros i la seva decoració estava completament dedicada a aquesta afició. Caps de brau, banderilles i cartells de corrides n'adornaven les parets, i per acabar de convertir-lo en santuari de l'espanyolitat més típica i tòpica a Casablanca, hi eren habituals els espectacles de flamenc. A causa d'aquests ingredients i d'una cuina de qualitat, durant la segona meitat dels anys cinquanta i tota la dècada dels seixanta va passar per les

>> El restaurant La Corrida girava al voltant dels toros i del flamenc. En la foto de dalt de tot, Marmaneu és el primer assegut començant per l'esquerra. En la del mig, amb barret, fent veure que clava banderilles a les dues dones de terra. En la de baix, Marmaneu amb camisa blanca, darrere el taulell, picant de mans.

taules de La Corrida el bo i millor que visitava el Marroc: grans del cinema i la cançó, com Josephine Baker, Brigitte Bardot, Charles Aznavour, Jacques Brel, Charles Trenet o Eddy Mitchell; genis universals com Ernest Hemingway, Pablo Picasso o Yves Saint-Laurent, i polítics de la talla de Giscard d'Estaing, Ben Bella o Ben Barka. I per descomptat, una llarga llista d'artistes del flamenc, com Lola Flores, Juanito Valderrama, Carmen Sevilla o La Chunga, que en molts casos hi van actuar, i tots els toreros que van anar a Casablanca, com El Cordobés, Luis Miguel Dominguín o Manolite, per esmentar-ne només alguns.

Hassan II

A tot aquest èxit també hi va ajudar l'amistat que Marmaneu va fer amb Al-Hassan Ibn Muhammad, fill de l'aleshores soldà del Marroc, Mohamed V, que va regnar de 1957 a 1961 i que va morir inesperadament mentre els millors especialistes francesos l'operaven d'una sinusitis. El jove príncep que posteriorment es va convertir en Hassan II vivia com un *playboy*, entre cavalls, cotxes esportius, festes i dones. Per aquells anys va conèixer Vicenç Marmaneu i hi va congeniar bastant. Tant ell com molts alts càrrecs del govern marroquí va anar moltes vegades a menjar al seu restaurant. Quan va ser coronat, el 26 de febrer de 1961, va encarregar a Marmaneu el menú espanyol que es va servir després de la cerimònia. Durant el seu regnat, quan Hassan II organitzava un esdeveniment important feia preparar tres menús: un de cuina marroquina, un altre de cuina francesa i un altre de cuina espanyola, perquè tots els convidats se sentissin còmodes.

La relació entre l'empordanès i Hassan II era estreta fins al punt que quan el monarca alauita li encarregava un àpat, deixava a Marmaneu la seva avioneta particular i la seva tripulació per anar fins a Màlaga a comprar el que hagués de menester, viatge que Marmaneu va fer no poques vegades. Malgrat aquesta relació entre ells, a Hassan II mai li van agradar les corrides de toros; les trobava fastigoses i les va acabar prohibint l'any 1969. L'última corrida que es va celebrar a Les Arènes de Casablanca va tenir lloc setze anys després de la seva

>> A l'esquerra de tot, la dona de cabells clars i vestit florejat és Solange, esposa de Vicenç Marmaneu, que és a prop seu, amb camisa blanca i somrient. En primer terme, a la dreta, amb gorra, polo fosc i pantalons blancs, el rei del Marroc, Hassan II.

>> Retall del diari La Prensa de juliol de 1971, que es feia ressò de la mort de Vicenç Marmaneu.

inauguració, el 2 de març de 1969, i hi van actuar Antonio Ordóñez, El Litri i Àngel Teruel. Però la bona relació entre tots dos no va acabar per aquesta decisió, i Hassan II va continuar comptant amb els serveis de Marmaneu com a restaurador. A més de les corrides, Les Arènes també era escenari de concerts, concursos d'hípica i altres espectacles, amb la qual cosa la prohibició de les curses, tot i que va ser un cop dur, no va representar la seva fi.

Els fets del palau de Skhirat

El 9 de juliol de 1971 es complia el quaranta-dosè aniversari de Hassan II, però com que queia en divendres, dia festiu per als musulmans, la celebració es va traslladar a l'endemà, dissabte 10 de juliol. Com acostumava a fer, el rei va organitzar una gran festa al seu palau d'estiu de Skhirat, a uns quinze quilò-

metres de Rabat, amb més d'un miler de convidats. I com era habitual, va encarregar el menú a Vicenç Marmaneu.

Durant el seu regnat, Hassan II va patir diversos atemptats, i el més sagnant va ser el d'aquell dia. Uns mil quatre-cents cadets de la infanteria marroquina, dirigits per oficials i comandaments d'alta graduació, van entrar a sang i foc al palau quan la festa era a punt de començar. Van morir

El cop d'estat no va triomfar, però entre el centenar llarg de víctimes que es va cobrar hi havia Vicenç Marmaneu

un centenar de persones i unes cent cinquanta més van resultar ferides en aquell cop d'estat frustrat del qual mai s'ha acabat d'aclarir exactament a quins interessos obeïa; sobretot per la contundent reacció de Hassan II de fer afusellar al cap de dos dies dels fets els suposats principals líders del cop: quatre generals, cinc coronels i un comandant, fet que va suposar decapitar la major part dels alts comandaments de l'exèrcit marroquí. Com en ocasions anteriors i posteriors el monarca va escapar a la mort, entre altres raons, perquè l'atac no va estar gens ben organit-

>> En el seu interior, el restaurant La Corrida reproduïx elements de les places de toros. Al costat, una felicitació que enviaven per Nadal.

zat. Això va ajudar a crear a l'entorn de Hassan II una certa aura de personatge escollit per Déu, que ell va saber rendibilitzar molt bé entre els seus súbdits per mantenir el seu règim despòtic, ple d'intrigues, corrupció i assassinats, malgrat la bona imatge de cara a l'exterior de què va gaudir els últims anys del seu regnat.

El cop d'estat no va triomfar, però entre el centenar llarg de víctimes que es va cobrar hi havia Vicenç Marmaneu, que va morir a l'edat de 58 anys com a conseqüència d'una ràfega de metrallera mentre estava assistint l'ambaixador belga, Marcel Dupret, que havia estat ferit greument i que també va acabar morint. Igualment hi va deixar la vida Paul Barrière, el soci de Marmaneu a les places de Casablanca i Orà. La seva dona, Solange, també present a la festa, va sentir com enmig del caos un nen de set anys, gairebé vuit, li estirava la faldilla i li preguntava si «aquells homes» –en referència als assaltants– havien anat a matar el seu pare. El nen era Sidi Mohammed ben el Hassan ben Mohammed ben Youssef el Alaoui, que el juliol de 1999 va ser coronat com a Mohamed VI, i que és l'actual rei del Marroc. Solange es va poder emportar el nen a una estança i el va protegir fins que els assaltants van acabar rendint-se al cap de po-

ques hores, en un desenvolupament i desenllaç del cop d'estat surrealistes, amb la divisió de molts cadets colpistes a l'hora de la veritat.

La fi de Les Arènes

Abans de morir, Marmaneu va tenir temps d'expressar el seu desig de ser enterrat a Cadaqués, poble on vivia el seu germà Joan i en el qual s'havia comprat una parcel·la per fer-se una casa quan es retirés del Marroc. Cap dels dos desitjos mai no es van complir. Vicenç Marmaneu acostumava a passar unes setmanes a l'Empordà un cop l'any per veure els seus familiars i amics, especialment els seus germans Joan, Rossendo i Margarida. La mort de Marmaneu i Barrière va comportar també la sobtada, sorprenent i misteriosa fi de Les Arènes. La plaça va ser enderrocada el mateix any 1971 per un suposat projecte urbanístic que mai s'ha acabat de dur a terme. Quaranta anys després, el lloc on s'aixecava continua sent un solar i ja poca gent coneix el seu passat taurí a la vella Dar Al Beida, com es coneix en àrab Casablanca.

Solange Marmaneu va morir l'1 de març de 2005 a Casablanca, als 91 anys,

Abans de morir, Marmaneu va tenir temps d'expressar el seu desig de ser enterrat a Cadaqués

>> Solange Marmaneu va morir el 2005 a Casablanca, als 91 anys, sense haver abandonat mai La Corrida.

sense haver abandonat mai La Corrida i després de reclamar en va durant anys una compensació per la mort del seu marit. Després del cop de Skhirat, el Marroc va viure el que s'ha denominat un procés de *marroquinització*, que va implicar la sortida del país de milers d'estrangers i la seva substitució al front dels negocis i les empreses per marroquins. Solange en va ser una de les comptadíssimes excepcions, òbviament per la bona relació que tenia amb la casa reial alauita, però aquesta relació no li va servir mai per aconseguir l'esmentada compensació.

D'aquella aventura d'un empordanès que va anar a fer fortuna al Marroc dels anys cinquanta, avui en queda la filla que van adoptar Vicenç i Solange quan tenia 6 anys, per Reis de 1964. Malika Labiad continua al front del restaurant, que roman obert i que sembla atrapat en el temps com un testimoni gairebé inalterable d'aquells anys.

Jordi Carreras és periodista.